

Jef MOTTAR

Gedelegeerd bestuurder Belgische Federatie van Voedselbanken

Steeds meer Belgen hebben voedselhulp nodig, terwijl de bevoorrading van de Voedselbanken en dus van de armoedeverenigingen om diverse redenen onder druk komt te staan. De combinatie stelt Jef MOTTAR voor een niet geringe uitdaging, maar zelf vindt hij de onafgebroken strijdbaarheid maar normaal. „Als alles liep zoals het moet, dan was de federatie overbodig.”

‘De vraag naar voedselhulp groeit verontrustend snel’

Jozefien VAN HUFFEL

Het halve land is er even tussenuit, maar Jef MOTTAR (70) brengt ook midden in de zomer vier tot vijf dagen per week door in de kantoren van de Belgische Federatie van Voedselbanken.

„Honger neemt geen vakantie”, zegt hij. „Voorts is dit een job zoals een ander, maar dan vrijwillig. Mocht je trouwens pasgepensioneerden kennen, bij de Voedselbanken en de federatie is er voor iedereen wat te doen, op de heftruck of aan de computer.”

– Vanwaar uw tweede, vrijwillige carrière?

In 2016 stootte ik toevallig op een vacature hier, in de afdeling kwaliteit en bevoorrading. Ik heb jaren ervaring in de voedingsindustrie, aanvankelijk via wetenschappelijk onderzoek, vervolgens in de productie en het management. Die wilde ik in dienst van de samenleving stellen. Na een jaar was de gedelegeerd bestuurder toe aan zijn tweede pensioen en kreeg ik de vraag om het over te nemen. De financiële en organisatorische aspecten liggen in het verlengde van mijn vroegere werk, maar de wereld van de klanten van de Voedselbanken kende ik voorheen helemaal niet.

– Wat leerde u de voorbije jaren over armoede? Ik werd verrast, en ben het nog, door de toename van de armoede in België. In mijn eerste weken hier hoopte ik dat de Voedselbanken stap voor stap overbodig zouden kunnen worden, maar het tegendeel is waar. We zien de cijfers voortdurend stijgen, tot 177.238 begunstigden eind

„Er moet een fiscale aanmoediging komen voor de industrie om overschotten te doneren”

2021. Op basis van een enquête bij de 654 lokale caritatieve verenigingen aangesloten bij de negen Voedselbanken kunnen we voor de eerste helft van 2022 bovendien spreken van een stijging van maar liefst vijftien procent, tot zowat 204.000 begunstigden. Sommigen menen dat het een gevolg is van de komst van vluchtelingen uit Oekraïne, maar dat lijkt niet

Jef Mottar: „De wereld van de Voedselbanken kende ik voorheen helemaal niet.” © Bart Dewaele

te kloppen. Die mensen kloppen in eerste instantie wel aan voor voedselhulp, maar zodra ze een leefloon kregen, hadden ze er geen meer nodig. De stijging komt door Belgen die in de problemen geraken door stijgende prijzen, alleenstaande, werkende moeders en zelfs tweeverdieners. Dat is ongezien, onverwacht en hoogst verontrustend. Ik kan niet voorspellen wat er volgt, maar ik ben niet optimistisch over de evolutie van armoede in ons land.

– Wat raakt u op het terrein?

De betrokkenheid van vrijwilligers is enorm. Soms hoor je dat armoedeorganisaties arrogant zijn of uit de hoogte opereren, maar ik kom vooral mensen tegen die zich inzetten met hart en ziel. Als zij zouden ophouden met hun werk, dan zat ons land zwaar in de problemen.

– U sloeg onlangs alarm over de bevoorrading van de Voedselbanken. Wat is er aan de hand? Ten eerste krijgen we minder overschotten van de voedingsindustrie. Door de crisis verhoogde de prijs van zowel grondstoffen als van energie, verpakkingen en

personeel. Logischerwijze produceren bedrijven dus meer op vraag en minder om een voorraad aan te leggen, zodat er minder overschotten zijn. Dat is een onomkeerbare verandering. Weliswaar zit er voor de Voedselbanken nog potentieel in de distributie, aangezien grootwarenhuizen tekorten willen voorkomen en wel nog voorraden aanleggen, maar het is erg arbeidsintensief om alle winkelpunten te bezoeken om overschotten op te halen.

Ten tweede veranderde ook de aard van de Europese steun voor voedselhulp. Kreeg België van 2014 tot 2021 een jaarlijks budget van ongeveer 12,5 miljoen euro om voedselhulp aan te kopen, bij de start van de periode 2021-2027 werd het afzonderlijke fonds FEAD ingebed in het Europees Sociaal Fonds. Daar geldt dat van het totale budget vier procent naar voedselhulp moet gaan, wat neerkomt op een klein 10 miljoen euro, een daling van zowat dertig procent. REACT-EU, het herstellfonds naar aanleiding van COVID-19, past het tekort dit jaar en volgend jaar nog bij, maar vanaf 2024 komen we in de problemen als de overheid geen maatregelen neemt.

– Wat zijn mogelijke maatregelen?

Er zou een fiscale aanmoediging moeten komen voor schenkingen van voedseloverschotten aan goede doelen. Nu kunnen bedrijven de btw op voedseldonaties recupereren, maar dat is onvoldoende. We concurreren immers ook met organisaties zoals Too Good To Go, die niet enkel restaurants en kleine winkels een platform bieden om overschotten te doneren tegen een lagere prijs, maar ook overschotten van distributie en industrie opkopen om ze in pakketten aan de man te brengen. Stel dat bedrijven de waarde van voedselgiften tot een bepaald bedrag konden aftrekken van hun belastbaar inkomen, dan zouden die opnieuw een even aantrekkelijk alternatief vormen. Een wetsvoorstel in die richting ligt voor bij de federale Kamercommissie financiën, maar het heeft nog een hele weg af te leggen. Op korte termijn hebben we daarom vooral bijkomende budgetten nodig.